

2.3. BELGIË

2.3.1. Aantal melkkoeien neemt toe

Ten opzichte van het voorgaande jaar zien we voor 2023 op nationaal niveau dat het aantal melkkoeien steeg, namelijk met 2,7%. Deze stijging is vooral te danken aan een stijging in Vlaanderen (+3,6%). Ook het aantal zoogkoeien neemt licht toe t.o.v. 2022, namelijk met 0,4%. Deze stijging wordt enkel veroorzaakt door een toename in Vlaanderen (+1,1%). In Wallonië neemt het aantal licht af (-0,1%).

Aantal koeien en melkveehouders per landsgedeelte

	1984	2000	2015	2020	2022	2023	% 23/22
a) BELGIË							
Melkkoeien	993.871	593.788	528.778	537.941	526.574	540.843	2,7
Zoogkoeien	160.566	508.857	444.970	383.334	375.476	376.800	0,4
TOTAAL	1.154.437	1.102.645	973.748	921.275	902.050	917.643	1,7
Bedrijven met melkkoeien	47.053	17.639	12.076	8.923	8.258	n.b.	
Bedrijven met zoogkoeien	14.729	22.766	15.368	12.377	11.560	n.b.	
b) VLAANDEREN							
Melkkoeien	533.875	327.067	316.042	343.840	339.482	351.563	3,6
Zoogkoeien	43.438	182.913	182.143	149.309	145.515	147.163	1,1
TOTAAL	577.313	509.980	498.185	493.149	484.997	498.726	2,8
Bedrijven met melkkoeien	27.663	9.961	6.658	4.991	4.593	n.b.	
Bedrijven met zoogkoeien	7.004	11.927	8.244	6.372	5.831	n.b.	
c) WALLONIE							
Melkkoeien	459.831	266.657	212.465	193.896	187.092	189.280	1,2
Zoogkoeien	117.106	325.880	262.715	233.903	229.961	229.637	-0,1
TOTAAL	576.937	592.537	475.180	427.799	417.053	418.917	0,4
Bedrijven met melkkoeien	19.382	7.676	5.413	3.929	3.662	n.b.	
Bedrijven met zoogkoeien	7.722	10.836	7.116	6.000	5.724	n.b.	
d) BRUSSELS GEWEST							
Melkkoeien	165	64	271	205	270	n.b.	
Zoogkoeien	22	64	112	122	123	n.b.	
TOTAAL	187	128	383	327	393	n.b.	
Bedrijven met melkkoeien	10	2	5	3	3	n.b.	
Bedrijven met zoogkoeien	3	3	8	5	5	n.b.	

Bron: FOD Economie/Statbel, op basis van de gegevens van Sanitel vanaf 2014

n.b. = niet beschikbaar

2.3.2. Aantal melkleveraars blijft verder dalen

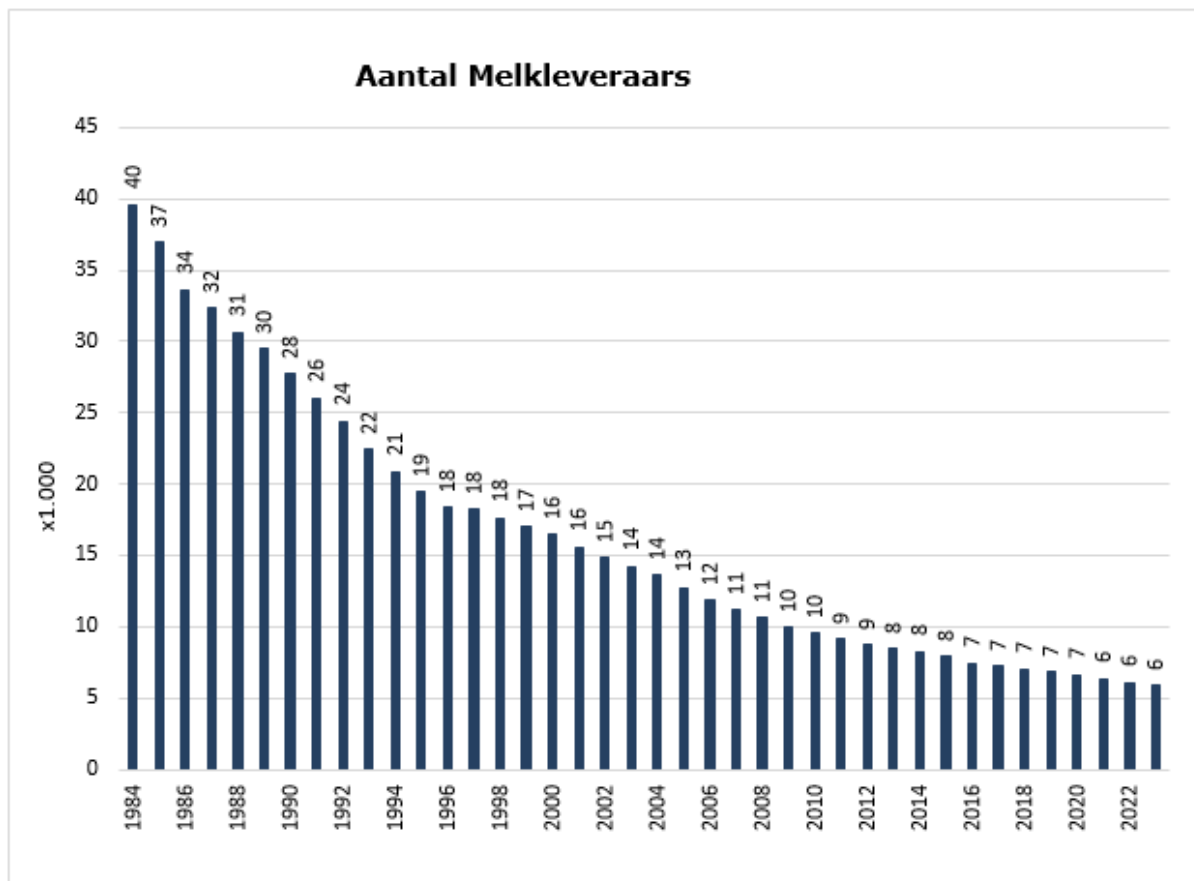
Net zoals in andere subsectoren van de landbouw daalt het aantal melkleveraars. Eind 2023 zijn er 3,4% minder melkleveraars dan eind 2022. Dit licht in lijn met vorig jaar, toen de daling 3,8% bedroeg.

Aantal melkleveraars per landsgedeelte

	Vlaanderen	Wallonië	België
December 2018	4.181	2.814	6.995
December 2019	4.061	2.731	6.792
December 2020	3.933	2.680	6.613
December 2021	3.758	2.577	6.335
December 2022	3.620	2.472	6.092
December 2023	3.494	2.390	5.884
Vershil (%)	-3,5	-3,3	-3,4
April 2020	4.018	2.738	6.756
April 2021	3.861	2.683	6.544
April 2022	3.707	2.578	6.285
April 2023	3.582	2.484	6.066
April 2024	3.467	2.384	5.851
Vershil (%)	-3,2	-4,0	-3,5

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

Op basis van de maandelijkse statistieken van de Interprofessionele Organismen met betrekking tot de melkwaliteit, waren er eind 2023 nog 5 884 leveraars actief, waarvan ongeveer 60% Vlaamse en 40% Waalse. Deze verhouding blijft al jarenlang constant. De daling verloopt gelijkaardig in beide regio's (-3,5% in Vlaanderen vs. -3,3% in Wallonië).

2.3.3. Melkleveringen opnieuw hoger dan vorig jaar

Over de lange termijn zien we een heuse stijging in de Belgische leveringen. Sinds 1986 stegen de leveringen met maar liefst 38%. Sinds het afschaffen van de melkquota in 2015 noteren we een stijging van 23%. Deze Europese beslissing heeft dus een duidelijk effect gehad op de Belgische zuivelsector. Ter vergelijking, de Europese melkleveringen sinds 2015 stegen met nog geen 6%. In **2023** ligt het volume net als in 2022 hoger dan het jaar voordien. Er werd 4,38 miljard liter melk geleverd, wat neerkomt op een stijging van 1,5% t.o.v. vorig jaar.

De leveringen van melk evolueerden als volgt:

	(1.000 l)	%		(1.000 l)	%
1986	3.171.685	-	2005	2.936.593	-1,1
1987	3.040.941	-4,1	2006	2.924.949	-0,4
1988	2.958.442	-2,7	2007	3.008.685	2,9
1989	2.995.901	1,3	2008	2.998.543	-0,3
1990	2.905.869	-3,0	2009	3.098.002	3,3
1991	2.877.111	-1,0	2010	3.214.434	3,8
1992	2.870.287	-0,2	2011	3.259.187	1,4
1993	2.863.430	-0,2	2012	3.222.409	-1,1
1994	2.902.363	1,4	2013	3.299.539	2,4
1995	2.958.169	1,9	2014	3.464.609	5,0
1996	2.919.074	-1,3	2015	3.563.796	2,9
1997	2.883.155	-1,2	2016	3.678.542	3,2
1998	2.939.022	1,9	2017	3.810.940	3,6
1999	2.898.094	-1,4	2018	3.960.304	3,9
2000	2.945.392	1,6	2019	4.054.917	2,4
2001	2.937.807	-0,3	2020	4.203.646	3,7
2002	2.968.894	1,1	2021	4.192.003	-0,3
2003	2.956.094	-0,4	2022	4.320.498	3,1
2004	2.968.838	0,4	2023	4.383.628	1,5

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

Onderstaande tabel geeft aan hoeveel melk er op jaarbasis wordt geleverd door melkleveraars in Vlaanderen en in Wallonië. Deze melk kan geleverd zijn aan zowel Vlaamse als Waalse kopers. In Wallonië stegen de leveringen sterker (+2,5%) dan in Vlaanderen (+0,7%). Vorig jaar vond de omgekeerde situatie plaats.

Sinds 2015 bedraagt de toename in melkleveringen in Vlaanderen 32%, tegenover 0,3% in Wallonië.

De regionale melkleveringen evolueerden als volgt:

	Vlaanderen		Wallonië	
	(1.000 l)	%	(1.000 l)	%
2015	2.327.336	-	1.271.577	-
2016	2.489.603	7,0	1.195.268	-6,0
2018	2.726.096	4,4	1.240.296	2,7
2019	2.805.140	2,9	1.260.419	1,6
2020	2.917.921	4,0	1.300.949	3,2
2021	2.926.240	4,3	1.274.525	-2,0
2022	3.057.893	4,5	1.274.103	0,0
2023	3.079.783	0,7	1.306.124	2,5

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

2.3.4. Gemiddelde melklevering stijgt verder met 5%

In 2023 is het gemiddelde geleverde volume per melkveebedrijf gestegen met 5%, nl. tot 745.008 liter. De afgelopen tien jaar zijn de gemiddelde leveringen in ons land gestegen met 91%. Dit komt neer op quasi een verdubbeling en is het resultaat van een toename van de melkleveringen met 34% en een daling van het aantal melkleverders met 33%.

Evolutie melkaanvoer per leveraar

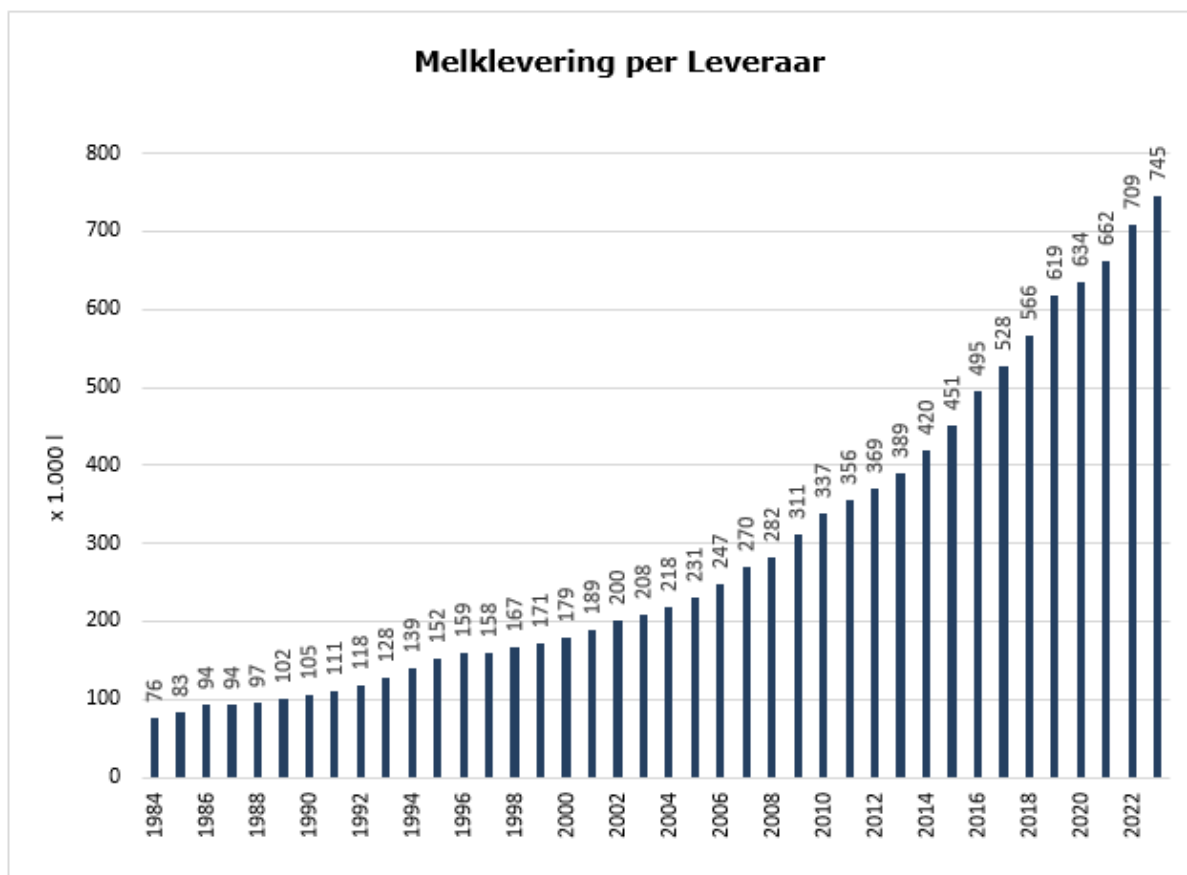
	Leveraars		Gemiddelde levering	
	Aantal (1)	% verschil t.o.v. vorig jaar	Liter/jaar	% verschil t.o.v. vorig jaar
1980	45.392		64.855	
1984 (2)	39.554	-3,2	75.831	4,2
1990 (3)	27.702	-5,7	104.897	5,7
1992	24.380	-6,2	117.735	6,4
1995	19.410	-6,9	152.404	9,4
1996	18.375	-5,3	158.844	4,2
1997	18.194	-1,0	158.467	-0,2
1998	17.604	-3,2	166.952	5,4
1999	16.960	-3,7	170.878	2,4
2000	16.475	-2,9	178.780	4,6
2001	15.569	-5,5	188.696	5,5
2002	14.846	-4,6	199.979	6,0
2003	14.226	-4,2	207.796	3,9
2004	13.602	-4,4	218.265	5,0
2005	12.690	-6,7	231.410	6,0
2006	11.838	-6,7	247.081	6,8
2007	11.136	-5,9	270.176	9,3
2008	10.649	-4,4	281.579	4,2
2009	9.963	-6,4	310.951	10,4
2010	9.532	-4,3	337.226	8,4
2011	9.145	-4,1	356.390	5,7
2012	8.733	-4,5	368.992	3,5
2013	8.473	-3,0	389.418	5,5
2014	8.251	-2,6	419.902	7,8
2015	7.910	-4,1	450.543	7,3
2016	7.431	-6,1	495.027	9,9
2017	7.215	-2,9	528.197	6,7
2018	6.995	-3,0	566.162	7,2
2019	6.792	-2,9	618.911	9,3
2020	6.613	-2,6	633.903	2,4
2021	6.335	-4,2	661.721	4,4
2022	6.092	-3,8	709.208	7,2
2023	5.884	-3,4	745.008	5,0

(1) 1980-2000: Gemiddelde maandelijkse cijfers; vanaf 2001: situatie op 31 december

(2) 1984: Gemiddelde procentuele verandering per jaar in de periode 1980-1984

(3) 1990: Gemiddelde procentuele verandering per jaar in de periode 1984-1990

Bron: IO'n, Kwaliteitsuitslagen

2.3.5. Vet- en eiwitgehalten stijgen weer

Het gemiddeld vetgehalte van de melkleveringen in 2023 neemt toe in vergelijking met 2022 en bedraagt 43,51 gram. Ook het eiwitgehalte stijgt in 2023, en bedraagt 35,59 g/liter.

Vet- en Eiwitgehalte

	Vetgehalte (g/l)	Vershil	Eiwitgehalte (g/l)	Vershil
1984	36,88	0,10	32,63	0,04
1992	40,80	0,05	34,05	-0,01
1995	41,37	-0,09	34,15	0,00
1996	41,92	0,55	34,35	0,20
1997	41,97	0,05	34,41	0,06
1998	42,25	0,28	34,25	-0,16
1999	41,75	-0,50	34,14	-0,11
2000	41,95	0,20	34,20	0,06
2001	42,14	0,19	34,28	0,08
2002	42,15	0,01	34,41	0,13
2003	42,19	0,04	34,33	-0,08
2004	42,59	0,40	34,40	0,07
2005	42,12	-0,47	34,34	-0,06
2006	42,21	0,09	34,49	0,15
2007	41,97	-0,24	34,87	0,38
2008	41,97	0,00	34,70	-0,17
2009	42,15	0,18	34,49	-0,21
2010	42,23	0,08	34,90	0,41
2011	41,93	-0,30	34,83	-0,07
2012	42,29	0,36	34,96	0,13
2013	42,08	-0,21	34,96	0,00
2014	41,46	-0,62	34,93	-0,03
2015	41,99	0,53	35,02	0,09
2016	42,02	0,03	35,17	0,14
2017	42,12	0,10	35,53	0,37
2018	42,13	0,01	35,23	-0,30
2019	43,14	1,01	35,49	0,26
2020	43,11	-0,03	35,60	0,11
2021	43,57	0,46	35,59	-0,01
2022	42,92	-0,65	35,29	-0,30
2023	43,51	0,59	35,59	0,30

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

2.3.6. 20% van Belgische leveraars levert meer dan 1.000.000 liter

Op basis van de verdeling van de melkleveringen per melkleveraar kan een beeld worden geschetst van de grote structurele bedrijfsverschillen in de Belgische melkveesector. In 2023 leverde 4% van alle leveraars in België minder dan 100.000 liter. Meer dan de helft van de Belgische leveraars (52%) leverde meer dan 500.000 liter. Deze bedrijven zijn goed voor 83,2% van de totale Belgische melkleveringen. De categorie van de bedrijven met meer dan 1.000.000 liter vertegenwoordigt bijna 20% van de Belgische melkveehouders. Deze melkleveraars zijn goed voor 53,8% van de Belgische leveringen.

Verdeling van de Belgische melkleveraars in 2023

Geleverde liters (liters)	Producenten		Hoeveelheid melk	
	aantal	%	mio. lit.	%
< 50.000	177	2,9	4	0,1
50 - 99.999	242	4,0	19	0,4
100 - 199.999	664	10,9	100	2,2
200 - 299.999	675	11,0	167	3,7
300 - 399.999	620	10,1	216	4,8
400 - 499.999	547	8,9	246	5,5
500 - 599.999	505	8,3	277	6,2
600 - 699.999	483	7,9	313	7,0
700 - 799.999	354	5,8	265	5,9
800 - 899.999	287	4,7	244	5,5
900 - 999.999	224	3,7	212	4,8
1.000-1.499.999	735	12,0	897	20,1
1.500-1.999.999	272	4,4	467	10,4
>2.000.000	328	5,4	1.041	23,3
> 500.000	3.188	52,2	3.716	83,2
Totaal	6.113	100,0	4.468	100,0

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

De veehouderijen met de grootste gemiddelde melkleveringen bevinden zich in Vlaanderen. Hier bedraagt het gemiddelde ruim 881 000 liter op jaarbasis. In Wallonië liggen de gemiddelde individuele melkleveringen op 61% van die in Vlaanderen, dus op 546 500 liter/jaar.

De gemiddelde leveringen per bedrijf blijven ook in 2023 stijgen in beide regio's. De sterkste stijging wordt geregistreerd in Wallonië. De gemiddelde levering neemt in België minder snel toe dan vorig jaar, toen de nationale toename nog 7,2% bedroeg, tegenover 5,0% voor 2023.

Gemiddelde leveringen per melkleveeraar, per regio

(liter)	2014	2018	2020	2022	2023	% 23/22
Vlaanderen (1)	445.875	652.020	741.907	844.722	881.449	4,3
Wallonië (1)	388.425	440.759	485.429	515.414	546.495	6,0
België (2)	419.902	566.162	635.664	709.208	745.008	5,0

(1) Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

(2) Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

2.3.7. Gemiddelde melkprijs van €45,19 per 100l in 2023

Jaarlijks berekent BCZ een gemiddelde jaarprijs voor de conventionele (i.e. niet-bio) melk, op basis van een enquête bij de BCZ-leden. In deze berekeningen zijn inbegrepen: de melkerijpremies op maand- en op jaarbasis, de nabetalingen en de jaarlijkse kosten. De BTW en dividenden op ledenkapitaal zijn niet inbegrepen. Voor **2023** bedroeg de BCZ-jaarprijs 45,19 euro per 100 liter. Deze prijs stemt overeen met een daling van 18% t.o.v. de prijzen in 2022, toen de prijzen recordhoogtes bereikten. Ondanks de daling blijft de prijs beduidend hoger dan in 2021 en voordien.

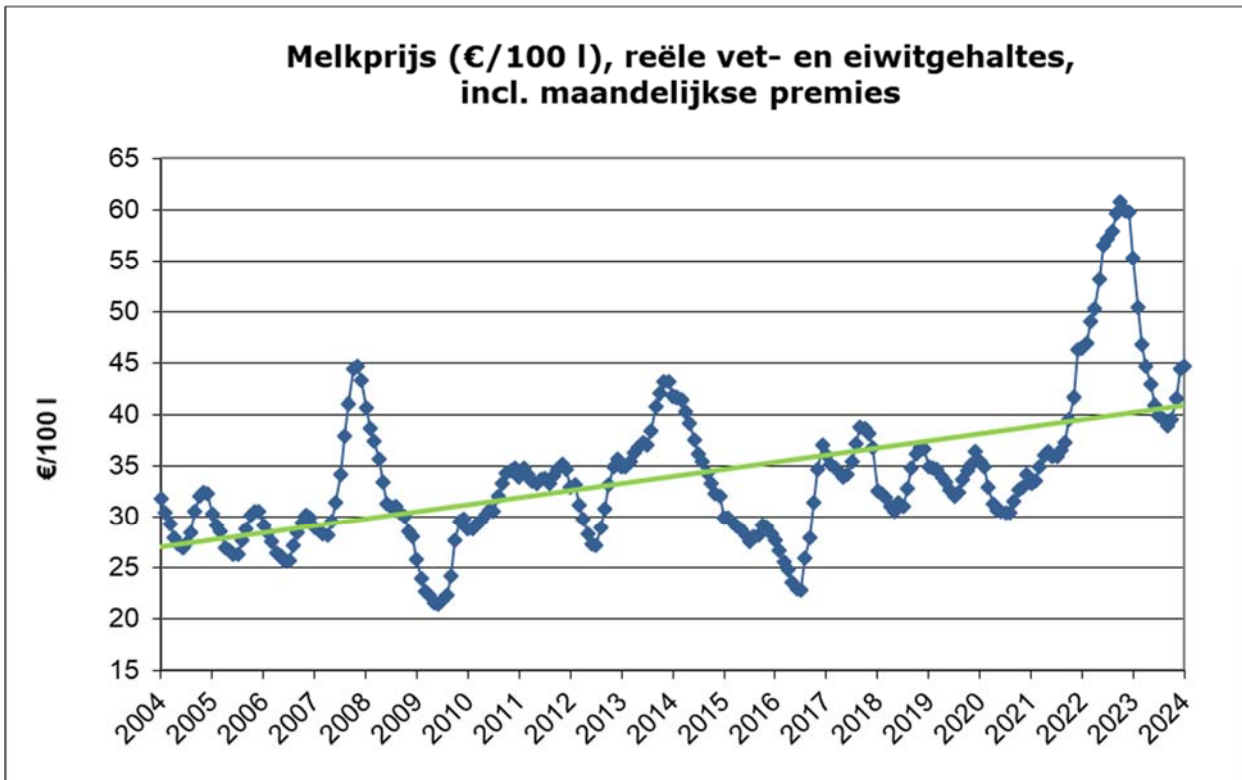
Reële melkprijs

Jaar	Prijs (€/100 l)	Vet (g/l)	Eiwit (g/l)
2000	31,28	42,31	34,25
2001	32,70	42,48	34,32
2002	29,91	42,54	34,35
2003	29,83	42,71	34,38
2004	30,24	42,87	34,45
2005	28,58	42,38	34,40
2006	28,20	42,45	34,52
2007	36,17	42,09	34,92
2008	32,48	42,19	34,76
2009	24,74	42,29	34,54
2010	31,41	42,11	34,90
2011	34,55	41,82	34,81
2012	31,27	42,15	34,93
2013	39,44	41,94	34,94
2014	37,35	41,33	34,90
2015	28,80	41,81	35,01
2016	28,10	41,36	35,51
2017	36,85	41,47	35,88
2018	34,27	42,32	35,36
2019	34,67	42,92	35,37
2020	32,20	42,93	35,60
2021	38,50	43,35	35,62
2022	55,14	42,91	35,30
2023	45,19	43,45	35,59

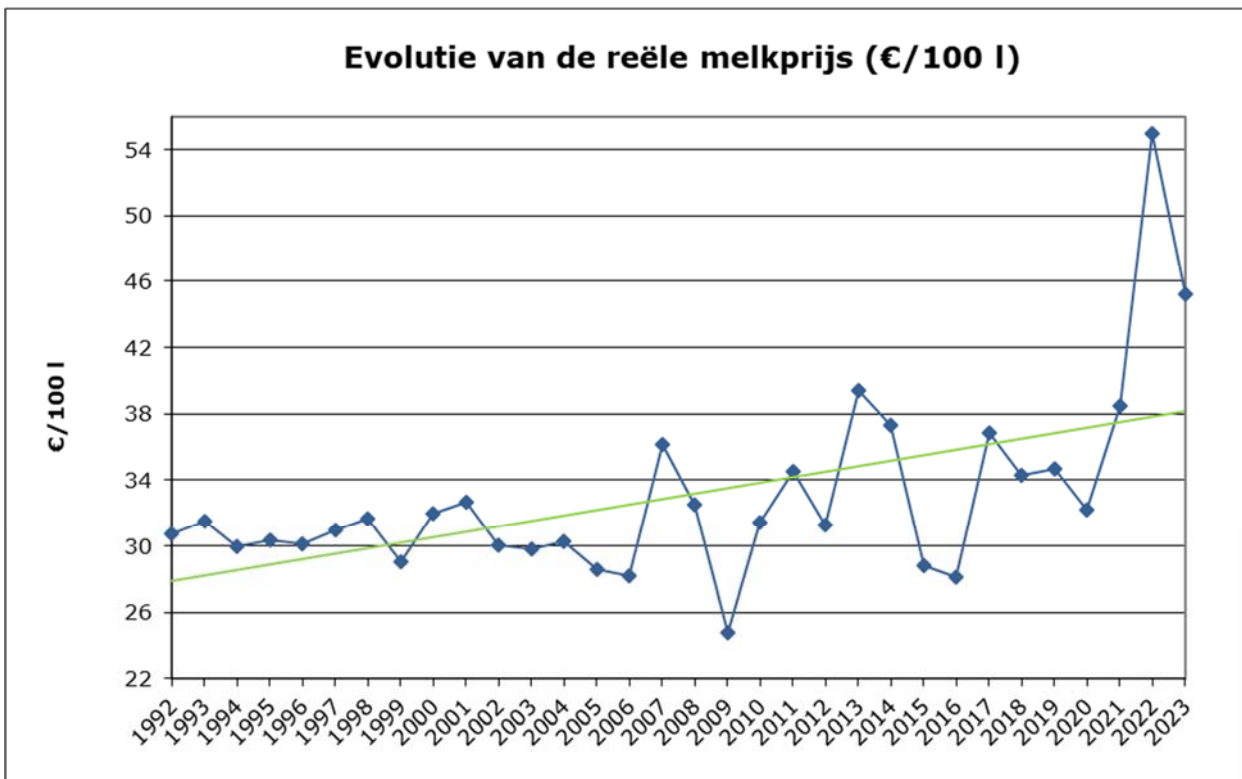
Reële gehalten aan vet en eiwit, inclusief premies zuivelfabriek, inclusief nabetalingen, exclusief BTW

Bron: AVCZ tot 2015, BCZ vanaf 2016

Maandelijkse reële prijs, exclusief bijkomende betalingen op jaarbasis
Bron: BCZ

Jaarlijkse reële prijs, exclusief BTW
Bron: AVCZ, BCZ vanaf 2017

2.3.8. Biologische melkproductie stijgt verder

Voor 2023 beschikken we nog niet over definitieve cijfers over het aantal biologische melkkoeien in de Vlaamse regio. Het aantal biomelkkoeien in Vlaanderen, en dus ook in België in 2023 betreft dus een raming. Gezien het gros van de biologische melkproductie zich in Wallonië bevindt, kunnen we toch al stellen dat het aantal biologische koeien in 2023 voor het eerst daalt (-5%).

Evolutie van het aantal bio-melkkoeien

	2013	2015	2017	2020	2022	2023	% 23/22
BELGIE							
Bio- melkkoeien	12.279	13.146	20.101	22.686	24.036	22.806	-5,1%
Tot. melkkoeien	489.154	529.247	519.159	537.941	526.574	540.843	2,7%
%	2,5	2,5	3,9	4,2	4,6	4,2	-7,6%
VLAANDEREN							
Bio- melkkoeien*	1.228	1.141	2.984	3.406	3.675	3.500	-4,8%
WALLONIE							
Bio- melkkoeien	11.355	12.005	17.117	19.280	20.361	19.306	-5,2%

Bron: FOD Economie/Statbel, Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

* raming voor 2023

Voor de trouwe lezers: het aantal Waalse biologische melkkoeien werd inderdaad bijgesteld sinds 2019. Dit omdat in de eerdere tellingen ook jongvee (tussen 1 en 2 jaar oud) werd meegeteld bij de melkkoeien. De cijfers ouder dan 2019 werden niet mee gecorrigeerd door de overheid.

Ondanks het gedaald aantal biokoeien, steeg het volume geleverde biomelk in 2023 met 4%. Zeker in Wallonië steeg de productiviteit opvallend t.o.v. 2022.

De leveringen van koemelk met biolabel evolueerden als volgt:

(1.000 l)	2018	2020	2022	2023	% 23/22
Bioleveringen	77.894	96.487	111.115	115.656	4,1
Vlaanderen	-	-	39.031	37.619	-3,6
Wallonië	-	-	72.084	78.037	8,3
Tot. leveringen	3.960.304	4.203.646	4.320.498	4.383.628	1,5
%	2,0	2,3	2,6	2,6	2,6

Bron: BCZ-leden, Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap vanaf 2021

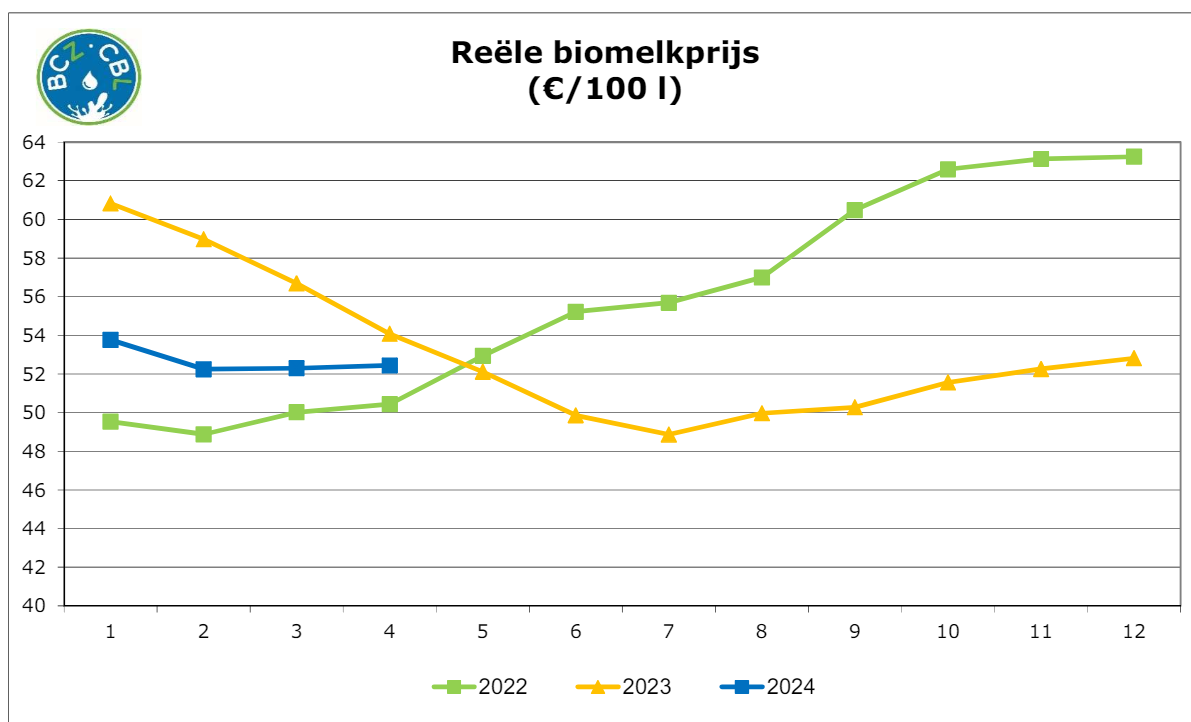
Sinds 2020 berekent BCZ naast de reële conventionele melkprijs ook de reële biomelkprijs. In 2023 daalde de biomelkprijs tot €53,14 per 100 liter, wat neerkomt op een daling van 5% t.o.v. vorig jaar.

Reële biomelkprijs

Jaar	Prijs (€/100 l)	Vet (g/l)	Eiwit (g/l)
2020*	46,38	40,92	35,05
2021	47,34	40,92	35,05
2022	55,72	41,16	34,49
2023	53,14	42,25	34,23

* berekening o.b.v. de gehalten van 2021

2.3.9. De kwaliteitsresultaten blijven hoog

De kwaliteitsresultaten in 2023 blijven op de hoge niveaus van de voorbije jaren. Voor het aandeel leveraars zonder strafpunten voor kiemgetal en remstoffen zijn de resultaten identiek aan vorig jaar. Voor het celgetal en het vriespunt dalen de cijfers licht. Voor de filtratieproef werden net als de voorbije jaren geen strafpunten uitgedeeld.

Jaaroverzicht van het aandeel melkleveraars zonder strafpunten (in %)

Kwaliteitsparameter	1993	2005	2010	2015	2020	2022	2023
Kiemgetal (1)	88,2	97,5	97,5	98,3	98,9	98,7	98,7
Celgetal (2)	82,2	96,8	95,9	97,1	97,9	97,7	97,5
Remstoffen (3)	99,5	99,1	99,3	99,7	99,7	99,8	99,8
Vriespunt	98,9	99,1	99,7	99,7	99,9	99,8	99,7
Filtratie	99,7	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(1) Minder dan 100.000 kiemen

(2) Minder dan 400.000 cellen

(3) Sinds 01/11/2000 wordt het systeem van strafpunten vervangen door een penalitatie op de leveringen die door remstoffen gecontamineerd zijn.

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

2.3.10. Melkverwerking daalt ondanks stijgende melkleveringen

De melkverwerking door de zuivelindustrie in België is de laatste jaren fors gestegen en in 2022 ging het om 5,1 miljard liter melk. Hiermee werd voor het eerst de kaap van 5 miljard overschreden. In 2022 sprong de invoer in bulk in het oog, voor ongeveer de helft afkomstig uit Nederland. In 2023 zien we dit volume weer afnemen naar 4,9 miljard liter melk (-3,6%) en dit door de lagere handelsbalans voor rauwe melk. De handelsbalans voor melk in bulk neemt af doordat de invoer daalt met bijna een kwart.

Sedert 2015, het einde van de Europese melkquota, is de melkaanvoer met 23% of ruim 0,8 miljard liter gestegen, terwijl het volume verwerkte melk in België is gestegen met bijna 0,9 miljard liter. De forse toename van de verwerking de afgelopen jaren laat de zuivelindustrie toe een performant verwerkingsapparaat van voldoende schaalgrootte operationeel te stellen en te houden. Dit komt de uitvoer en de handelsbalans ten goede.

Verwerking van melk door de zuivelindustrie (mio liter)

Jaar	Melkaanvoer	Invoer bulk	Uitvoer bulk	Saldo in/uitvoer	Melk-verwerking
2006	2.925	486	336	150	3.075
2008	2.999	486	381	105	3.104
2010	3.214	552	508	44	3.258
2015	3.564	1.060	544	516	4.080
2016	3.679	1.137	344	793	4.472
2018	3.960	1.105	119	986	4.946
2020	4.204	659	75	584	4.788
2021	4.192	656	102	554	4.746
2022	4.320	1.021	205	816	5.136
2023	4.384	771	203	569	4.953

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap; AMI

2.3.11. Volle melkpoeder en kaas winnen aan terrein

Voor 2023 valt de hogere productie van kaas op en dit over zowat alle kaassoorten heen. Dit ligt mooi in lijn met de marktvaart. Bovendien staat de sterke productiestijging voor niet-magere melkpoeder in schril contrast met de productiedaling van magere melkpoeder. In combinatie met de stijgende room- en dessertproductie, leidt dit onvermijdelijk tot een lagere boterproductie.

Binnen de **consumptiemelk** categorie vermindert de witte melkproductie beperkt (-1%). De bereiding van maaltijden thuis zat in de Covid-periode in de lift. Maar zelfs t.o.v. 2019 stellen we in 2023 en 2022 een lagere productie vast. De jarenlange dalende trend zet zich in post coronatijden dus weer verder. Binnen de categorie van de witte melk stijgt het aandeel van volle melk, ten koste van het aandeel van magere melk. Dit was ook het voorgaande jaar al het geval. Voor de melkdranken zien we wederom een daling in de productie (-7%), zowel voor chocolademelk als voor gevitamineerde melk.

Aandeel in de productie van consumptiemelk (%)

	1984	1995	2005	2015	2020	2022	2023
Volle melk	73,7	34,6	20,9	21,4	26,6	27,6	28,2
Halfvolle melk	11,7	49,9	53,0	50,3	45,7	43,9	44,5
Magere melk	10,8	12,3	7,0	5,4	5,6	4,7	4,6
Karnemelk	3,8	3,2	4,2	2,2	2,4	2,8	2,8
Chocolademelk	—	—	12,5	16,2	16,4	18,7	17,7
Melk met vitamines	—	—	2,4	4,5	3,3	2,3	2,2
TOTAAL	100	100	100	100	100	100	100

Bron: NIS (publicatie van 30/05/2024)

Voor de **verse zuivelproducten** zien we een overwegend stijgend beeld in 2023 (+2%). Voor room en desserts zijn we een duidelijke stijging van de productie, beiden met om en bij de 4%. Dit ligt in lijn met de evolutie vorig jaar. De productie van yoghurt en gefermenteerde melk bleef stabiel.

Bij de **melkpoeders** valt de forse stijging op bij volle melkpoeder van maar liefst 51%. In 2021 en 2022 tekenden we nog sterke dalingen op. De productie van magere melkpoeder daarentegen daalt met 8%. Hiermee gepaard gaat ook een productiedaling van **melkerijboter** met 6%. Sinds 2022 zijn de productiecijfers voor herbewerkte boter betrouwbaar gezien het beperkt aantal marktdeelnemers in België.

Met betrekking tot **kaas** zijn er behoorlijke productiestijgingen te rapporteren:

- Verse kaas, dat vroeger stelselmatig dalingen kende, laat sinds 2020 een groei optekenen, die ook in 2023 wordt verdergezet (+12%);
- Gouda als consumentenkaas stijgt opnieuw lichtjes. Opvallend blijft de groei opgetekend in 2020 van 20%;
- Cheddar kende een verdrievoudiging in 2020. In 2022 daalde de productie weer naar een niveau net boven 2019. Maar in 2023 zien we opnieuw een stijging van 11%;
- Mozzarella blijft lustig verder stijgen (+18%) en neemt in 2023 bijna drie kwart van het aandeel aan natuurkaas voor haar rekening;
- De zware klap voor smeltkaas in 2020 werd verre van rechtgezet. Ondanks de productiestijging in 2023 bevindt ze zich nog onder het niveau van in 2020.

Zuivelproductie in België

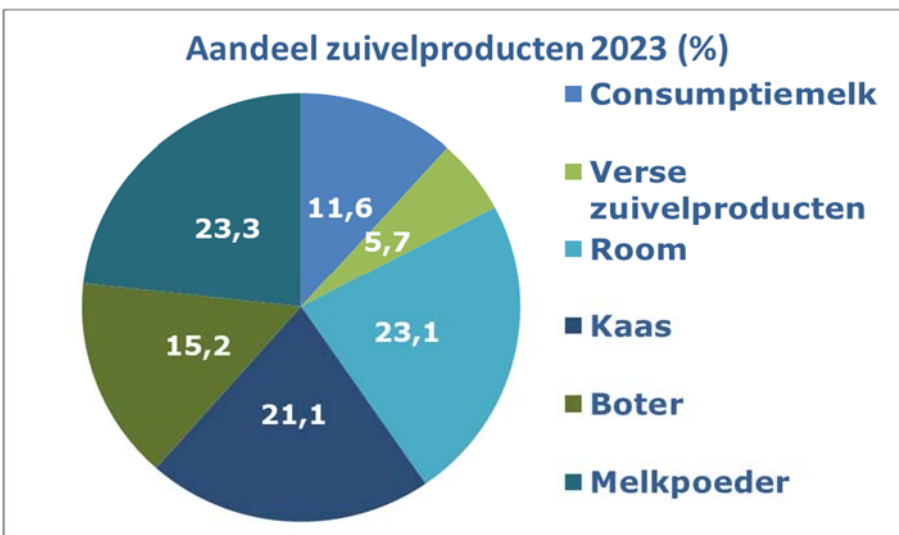
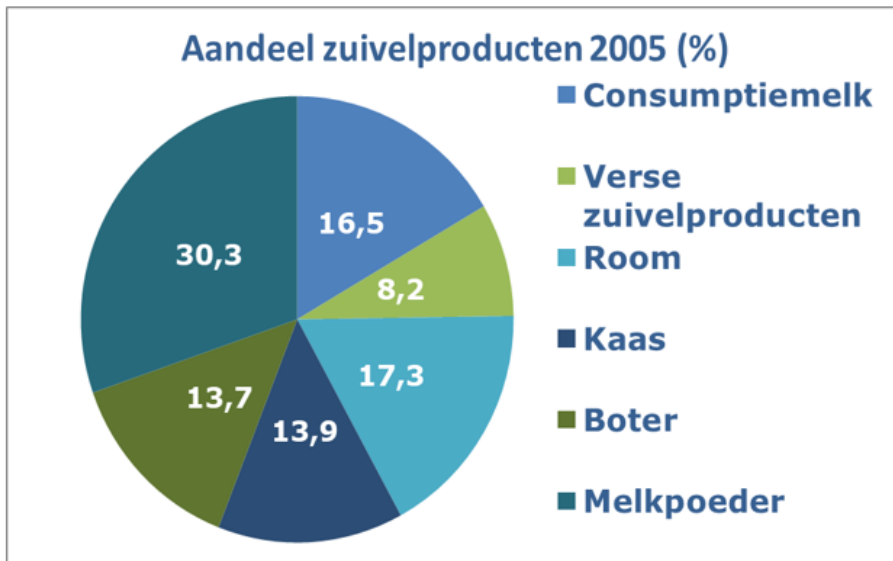
(in 1.000 liter of ton)	2010	2015	2019	2020	2022	2023	23/22 %
CONSUMPTIEMELK (1.000 l)							
WITTE MELK	672.793	686.191	673.693	716.715	646.048	641.145	-0,8
- volle melk	158.881	184.871	228.184	237.808	225.595	225.686	0,0
- halfvolle melk	441.304	435.719	383.515	407.862	358.869	356.111	-0,8
- magere melk	53.158	46.809	44.145	49.892	38.791	37.227	-4,0
- karnemelk	19.450	18.792	17.850	21.153	22.793	22.120	-3,0
MELKDRANKEN	105.960	179.381	184.220	176.271	171.797	159.577	-7,1
° chocolademelk	75.881	140.190	141.177	146.382	153.251	141.989	-7,3
° met vitamines	30.079	39.191	43.043	29.890	18.546	17.588	-5,2
TOTAAL	778.753	865.572	857.913	892.986	817.845	800.722	-2,1
VERSE ZUIVELPRODUCTEN (1.000 l)							
- yoghurt	50.695	35.307	46.986	49.699	53.736	53.760	0,0
- gefermenteerde melk	239.493	202.866	248.188	262.038	255.094	253.743	-0,5
- consumptieroom	151.741	218.872	247.180	227.309	256.931	268.284	4,4
- desserts (pap, vla, ...)	88.669	91.147	107.079	93.575	116.783	120.953	3,6
TOTAAL	530.598	548.192	649.433	632.620	682.545	696.741	2,1
BOTER (ton)							
- melkerijboter	31.651	45.856	64.494	63.124	73.534	68.862	-6,4
- herbewerkt	43.392	35.412	31.652	31.912	-	-	-
TOTAAL	75.043	81.268	96.146	95.036	-	-	-
MELKPOEDER (ton)							
- niet-magere	69.212	39.722	51.644	70.395	26.979	40.684	50,8
- magere	78.034	153.295	163.644	156.342	198.190	182.838	-7,7
TOTAAL	147.246	193.017	215.288	226.737	225.169	223.521	-0,7
KAAS (ton)							
- verse kaas	11.242	12.819	7.300	7.491	12.981	14.548	12,1
- natuurkaas	59.275	84.426	98.817	99.760	98.310	110.368	12,3
° Gouda	5.254	5.531	8.415	10.078	8.679	8.764	1,0
° Cheddar	2.369	1.257	1.280	3.763	1.805	2.004	11,0
° andere harde en halfharde	24.476	24.074	28.029	25.207	19.219	18.696	-2,7
° Italiaans (Mozzarella, ...)	27.176	53.564	61.093	60.711	68.606	80.903	17,9
- smeltkaas	-	-	24.098	12.425	11.459	11.740	2,5
TOTAAL	70.517	97.245	130.216	119.676	122.750	136.655	11,3
TOTAAL (excl. smeltkaas)	70.517	97.245	106.117	107.251	111.291	124.915	12,2
EVAP + CONDENS	-	-	47.467	65.570	57.641	57.273	-0,6
ROOM- EN MELKIJS	84.994	71.148	66.389	63.629	63.314	59.516	-6,0

—: niet beschikbaar

Bron: NIS (publicatie van 30/05/2024)

De Belgische zuivelindustrie verwerkt (uitgedrukt op basis van vet en eiwit) het grootste deel van de melk tot producten van de categorieën melkpoeder, room en kaas. Wanneer we condensmelk en 'tweedelijns' zuivelproducten zoals herbewerkte boter, smeltkaas en roomijs buiten beschouwing laten, daalde het aandeel van **melkpoeder** sinds 2005 van 30% tot 20% in 2021. In 2022 nam dit aandeel weer toe tot ruim 23% om vervolgens stabiel te blijven in 2023. Ook het aandeel van **verse zuivelproducten en room** bleef vrij stabiel t.o.v. 2022. In 2021 bedroeg het aandeel van **kaas** in de melkverwerking nog 23%. In 2022 daalde het naar 19% om in 2023 terug toe te nemen naar 21%. Hiermee is het in 2023 de grootste stijger (+2 procentpunt). Voor **consumptiemelk** zien we op de lange termijn een duidelijk dalende tendens. Ten opzichte van 2022 is het aandeel van consumptiemelk met 0,5 procentpunt gedaald. Ook voor **boter** zien we een daling in aandeel t.o.v. het jaar voordien, namelijk met 1,5 procentpunt. Hiermee is het de sterkste daler.

Bron: NIS en Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

2.3.12. Thuisverbruik van yoghurt en room blijft stijgen

Covid-19 heeft een groot positief effect gehad op het thuisverbruik van zuivelproducten. Dit was hoofdzakelijk te wijten aan de sluiting van de horeca en food service. In 2022 zien we een terugkeer naar een 'normaal' thuisverbruik, zonder Covid-19 invloeden. De jarenlange daling in het verbruik van consumptiemelk zet zich dan ook terug verder. In vergelijking met 2022 daalde het thuisverbruik van consumptiemelk in **2023** met 3,4%. Voor boter zien we eveneens een daling (-6,0%). Daarentegen zien we een stijging voor het thuisverbruik van yoghurt (+2,0%) en room (+1,4%) in 2023. De thuisconsumptie van kaas, behalve van verse witte kaas en smeltkaas, bleef op zijn beurt stabiel.

Het gezinsverbruik van zuivelproducten in België

(l of kg per capita)	2000	2010	2015	2019	2020	2022	2023	23/22 %
Totaal melk (1)	64,20	51,85	48,64	40,75	41,48	39,69	38,36	-3,4
° Karnemelk	1,40	0,70	0,52	0,46	0,59	0,32	0,28	-12,5
° Chocolademelk	3,20	3,50	3,80	3,37	3,38	3,09	2,83	-8,4
Yoghurt	10,40	10,70	10,44	9,94	10,09	9,53	9,72	2,0
Room	1,90	2,50	2,62	1,94	2,11	2,11	2,14	1,4
Boter	3,20	2,40	2,31	1,63	1,70	1,49	1,40	-6,0
Kaas (2)	14,90	15,90	14,92	13,98	14,43	14,55	14,36	-1,3
° Verse witte kaas	4,00	3,70	2,96	2,51	2,90	2,59	2,44	-5,8
° Smeltkaas	1,20	1,20	1,12	0,85	0,99	0,87	0,84	-3,4
° Andere kaas	9,70	11,00	10,85	10,62	10,54	11,09	11,08	-0,1

(1) Inclusief gefermenteerde melk en exclusief melksubstituten

(2) Inclusief smeltkaas en verse witte kaas

Bron: Gfk via VLAM

2.3.13. Noteringen stijgen eind 2023 weer

In 2021 stegen de noteringen explosief. Ook begin 2022 zette deze stijging zich nog even verder, om vervolgens te stabiliseren en naar het einde van het jaar weer te dalen. In **2023** volgden de noteringen voor melkvet een ander patroon dan deze voor melkeiwitten. De noteringen voor boter en room kenden begin 2023 een korte dip, om daarna weer te hernemen en het jaar af te sluiten aan een hogere prijs dan dat ze het jaar waren begonnen. De noteringen voor magere melkpoeder daarentegen bleven licht dalen over de eerste drie kwartalen van 2023 om vervolgens te stabiliseren op een iets hoger niveau, maar onder het niveau van in januari. De noteringen voor volle melkpoeder lagen vrij goed in lijn met het verloop voor magere melkpoeder. Het herstel van de prijsnoteringen in Q4 is vooral toe te schrijven aan de lage zuivelvoorraden eind 2023 en de vooruitzichten op een vertraagde wereldmelkproductiegroei.

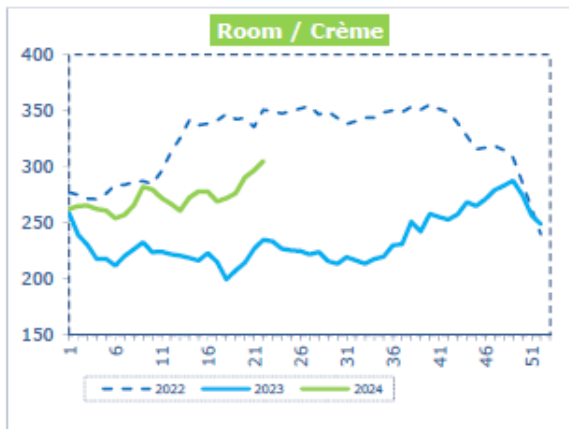
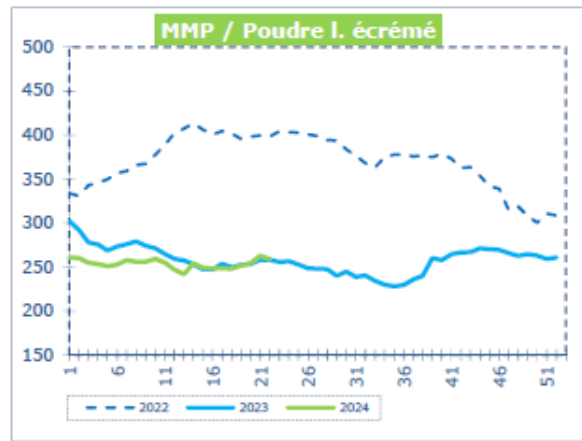
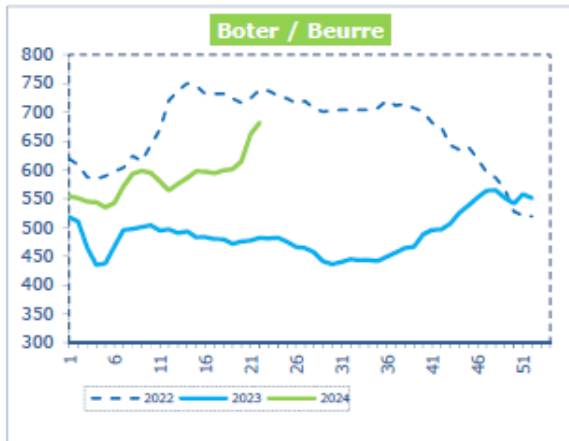
Prijsnoteringen (€/100 kg)

	31.12.07	31.12.10	31.12.15	31.12.18	31.12.19	31.12.20	31.12.22	31.12.23	23/22 %
Boter	289,20	362,64	287,75	425,86	354,47	335,83	519,50	550,75	6,0
Room	-	-	-	-	-	-	239,44	248,64	3,8
Cheddar	393,00	335,00	263,75	330,00	325,00	310,00	-	-	-
Volle melkpoeder	313,18	289,82	229,36	278,88	314,34	277,61	410,00	369,94	-9,8
Magere melkpoeder	279,11	226,60	174,39	174,29	261,38	221,48	308,30	260,64	-15,5

Bron: BCZ

Het eerste kwartaal van **2024** werd rustig ingezet: de handel in bulkgoederen bleef vrij rustig. Voor boter en room zien we een redelijk grillig stijgend patroon, mede verklaard door de kleinere verhandelde hoeveelheden, waardoor dat prijsuitschieters een groter effect hebben op de gemiddelde notering. Voor magere melkpoeder uitte de rustige markt zich dan weer in een stabilisatie van de prijs. Over het algemeen kunnen we, zeker voor melkvetten, van een hoog prijsniveau spreken hoewel de noteringen in 2024 onder de extreem hoge noteringen van in 2016 en 2022 liggen.

2.3.14. Investerings blijven verder stijgen

De **omzet** van de zuivelindustrie in ons land is in 2022 met 30% gestegen. De kaap van 7 miljard euro is zo overschreden. De voedingsinflatie heeft hieraan zijn bijdrage geleverd. In 2023 zagen we vervolgens een lichte daling van 1%. In de gehele voedingsindustrie daarentegen zien we opnieuw een toename van de omzet (+7%). Bijgevolg daalt het aandeel van de omzet van de zuivelindustrie in de totale voedingsindustrie naar 8,6% in 2023.

In 2023 daalt de **werkgelegenheid** in de zuivelindustrie met 3%, terwijl we in het verleden steeds een toename optekenden. De groei die wordt opgetekend voor de volledige voedingsindustrie neemt wel ook af, naar 1%. Sedert 2010 is de werkgelegenheid in de zuivelindustrie met ruim 6% gestegen.

Na de toenmalige record**investerings** tussen 2011 en 2015 (meer dan 700 miljoen euro, ofwel gemiddeld ruim 140 miljoen euro per jaar) in bijkomende productiecapaciteiten met het oog op het postquotum tijdperk, daalde het investeringsritme tot een normaal niveau van ongeveer 90 miljoen euro in 2018. Sedertdien zijn de investeringen evenwel terug fors aan het stijgen. In 2023 stijgen de investeringen met 4%, tot maar liefst 190 miljoen euro. Als gevolg van een lagere groei van de investeringen in de totale voedingsindustrie, neemt het aandeel van de zuivelindustrie toe tot 9%.

	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
- OMZET (mio euro)						
a. Zuivelindustrie (1)	4.190	4.974	5.358	7.069	6.997	-1,0
b. Voedingsindustrie	38.942	48.560	54.267	75.740	80.960	6,9
c. Aandeel zuivel (%)	10,8	10,2	9,9	9,3	8,6	-7,4
- TEWERKSTELLING						
a. Zuivelindustrie (2)	5.726	5.620	6.162	6.270	6.080	-3,0
b. Voedingsindustrie	88.639	88.439	97.220	101.353	102.060	0,7
c. Aandeel zuivel (%)	6,5	6,4	6,3	6,2	6,0	-3,7
- INVESTERINGEN (mio euro)						
a. Zuivelindustrie (1)	90	151	137	183	190	3,8
b. Voedingsindustrie	1.002	1.471	1.717	2.057	2.106	2,4
c. Aandeel zuivel (%)	8,9	10,3	8,0	8,9	9,0	1,4

(1) incl. consumptie-ijsindustrie

(2) excl. consumptie-ijsindustrie

Bron: Statbel, RSZ

2.3.15. Handelsbalans is wederom hoger dan ooit

In overleg met andere instanties wordt sinds 2022 een ruimere methodiek gehanteerd voor het becijferen van de in- en uitvoergegevens voor zuivelproducten. Niet enkel melk en room, melkpoeder, gefermenteerde zuivelproducten, boter, kaas en wei maken deel uit van de handelsstatistieken, maar ook een aantal andere zuivelproducten zoals melkdranken, roomijs, lactose,... worden nu binnen beeld gebracht. Binnen de categorie andere zuivelbereidingen valt o.a. zuigelingenvoeding o.b.v. melk en zuivelproducten, en melkpermeaat. Let wel, de in deze sectie gepresenteerde cijfers zijn steeds inclusief doorvoer door België. Voor sommige producten, met name commodities, kan de doorvoer substantieel zijn, gezien de grote zeehavens die Vlaanderen herbergt.

Uitgedrukt in volume daalt de **invoer** in 2023 met 8%. Vorig jaar noteerden we echter een stijging van bijna 30% in vergelijking tot 2021, te wijten aan een erg hoge invoer van melk en room. De daling in 2023 is grotendeels te wijten aan de weer lagere invoer van melk en room (hoewel deze nog duidelijk hoger blijft dan de jaren voordien), melkpoeder en wei en lactose. Bij de stijgers springen de gefermenteerde zuivelproducten in het oog, maar ook de invoer van melkdranken kende een sterke invoerstijging in 2023.

Invoer in volume

(1.000 ton)	2005	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
Melk en room	874,4	791,3	1.285,0	1.006,6	1.540,7	1.336,0	-13,3
Melkpoeder	80,5	131,7	123,2	124,8	172,7	157,3	-8,9
Gefermenteerde producten	169,3	135,6	134,0	135,4	133,0	145,4	9,3
Boter en boterconcentraat	106,9	111,9	157,0	137,1	122,6	124,9	1,9
Kaas	243,8	271,9	278,1	362,6	436,2	444,9	2,0
Wei en lactose	118,2	160,5	148,2	119,9	91,4	76,0	-16,9
Condensmelk	34,1	48,9	74,7	79,3	101,5	96,6	-4,8
Melkdranken	-	-	20,9	32,0	31,6	36,6	15,7
Melk- en roomijs	26,6	16,5	18,7	17,9	22,8	24,0	5,1
Andere zuivelbereidingen	11,2	20,0	38,2	58,4	49,0	44,7	-8,8
TOTAAL	1.665,0	1.688,2	2.277,9	2.073,9	2.701,6	2.486,4	-8,0

-: gegevens niet gekend

Bron: Eurostat (via VLAM)

In waarde vertoont de **invoer** een kleine daling (-2%), volgend op de drastische stijging van 29% in 2022. De Productprijzen zijn in 2022 immers erg gestegen. In 2023 zien we een stijging in de invoer van gefermenteerde producten en melkdranken, wat in lijn ligt met de stijging in volume. Opvallend is hier de daling in boterinvoer, terwijl we uitgedrukt in volume een lichte stijging optekenen. Dit betekent dat de kiloprijs van de ingevoerde boter gedaald is. We zien dat het aandeel van boter en melkpoeder in de zuivelinvoer daalt, terwijl het aandeel van kaas stijgt. Dit is het exact omgekeerde beeld van in 2022.

Invoer in waarde

(mio euro)	2005	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
Melk en room	495,7	479,4	556,1	740,0	1.092,2	1.014,5	-7,1
Melkpoeder	183,3	290,7	266,2	288,9	542,3	460,3	-15,1
Gefermenteerde producten	146,3	141,1	170,9	192,2	209,1	257,4	23,1
Boter en boterconcentraat	305,8	378,9	503,1	501,4	798,1	678,8	-14,9
Kaas	844,3	969,6	1.114,6	1.465,5	1.944,8	2.082,4	7,1
Wei en lactose	62,4	83,9	111,4	102,5	118,1	85,9	-27,3
Condensmelk	34,6	47,0	74,7	82,7	135,7	114,0	-16,0
Melkdranken	30,9	26,0	36,1	49,6	61,1	84,5	38,1
Melk- en roomijs	46,7	42,8	53,0	60,8	74,2	89,4	20,4
Andere zuivelbereidingen	24,2	29,1	52,9	90,5	86,3	81,1	-6,1
TOTAAL	2.174,2	2.488,4	2.939,0	3.574,1	5.061,8	4.948,2	-2,2

-: gegevens niet gekend

Bron: Eurostat (via VLAM)

Wat de **uitvoer** in volume betreft, valt vooral de gedaalde uitvoer van gefermenteerde zuivelproducten op. Vorig jaar en het jaar daarvoor tekenden we voor boter een daling op, in 2023 zien we echter een stijging van 15%. Voor condensmelk, kaas en melk en room zet de stijging zich verder. Over de hele lijn genomen, stijgt de zuiveluitvoer in volume met ruim 6%. In 2022 bedroeg deze stijging bijna 4%.

Uitvoer in volume

(1.000 ton)	2005	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
Melk en room	668,1	891,7	1.006,4	861,3	1.138,4	1.238,3	8,8
Melkpoeder	163,2	248,2	243,1	283,4	234,4	252,5	7,7
Gefermenteerde producten	328,7	295,8	213,3	257,5	288,7	270,2	-6,4
Boter en boterconcentraat	136,9	130,7	133,7	155,4	139,4	159,7	14,5
Kaas	132,8	161,6	197,3	263,4	297,9	326,4	9,5
Wei en lactose	71,7	69,4	130,4	182,6	170,6	175,8	3,0
Condensmelk	58,4	74,3	82,1	129,4	146,3	164,6	12,5
Melkdranken	-	-	160,0	155,1	162,7	162,2	-0,3
Melk- en roomijs	94,5	74,4	34,8	30,0	34,8	32,1	-7,8
Andere zuivelbereidingen	32,2	17,8	44,4	60,9	63,1	66,3	5,1
TOTAAL	1.686,4	1.963,8	2.245,5	2.378,9	2.676,4	2.848,1	6,4

-: gegevens niet gekend

Bron: Eurostat (via VLAM)

De **uitvoer** in waarde stijgt minder sterk, nl. met 2,5%. De sterkste stijgers zijn gefermenteerde producten, kaas, roomijs en melkdranken. Een daling zien we voor wei en lactose, melkpoeder en in mindere mate ook voor boter en boterolie. Uitgedrukt in volume zien we voor 2023 echter een stijging van de boteruitvoer. Net zoals bij de invoer kunnen we dus vaststellen dat de kiloprijs voor boter duidelijk daalde t.o.v. 2022. Wanneer we kijken naar het aandeel van de zuivelproducten in het geheel, zien we dat de sterkste stijging werd opgetekend voor kaas. Voor melkpoeder en boter daalt het aandeel echter.

Uitvoer in waarde

(mio euro)	2005	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
Melk en room	315,3	447,2	557,8	646,1	1.045,5	1.094,7	4,7
Melkpoeder	325,1	608,0	503,1	679,6	826,7	683,9	-17,3
Gefermenteerde producten	267,3	251,4	217,8	264,5	340,7	387,8	13,8
Boter en boterconcentraat	376,7	492,5	463,5	615,2	949,0	911,4	-4,0
Kaas	474,2	594,9	740,7	963,0	1.324,6	1.507,1	13,8
Wei en lactose	28,9	40,1	39,9	45,6	60,7	41,4	-31,8
Condensmelk	73,0	93,9	145,8	226,0	352,0	359,1	2,0
Melkdranken	96,1	92,0	113,0	112,8	140,5	156,0	11,0
Melk- en roomijs	186,5	131,6	101,3	102,7	120,4	135,8	12,7
Andere zuivelbereidingen	63,3	50,9	82,1	159,1	192,0	209,8	9,3
TOTAAL	2.206,4	2.802,5	2.965,1	3.814,6	5.352,1	5.487,0	2,5

-: gegevens niet gekend

Bron: Eurostat (via VLAM)

Sinds 2016 steeg het Belgische **handelsoverschot** voor zuivelproducten. In 2023 komen we uit op een handelsoverschot van ruim 500 miljoen euro. De uitvoer van zuivel blijft immers stijgen en in 2023 tekenden we bovendien een kleine daling op qua zuivelinvoer. Ondanks de sterke stijging van het handelsoverschot, gaat dit om slechts 9% van de totale omzet van de Belgische zuivelindustrie.

Uitvoersaldo

(mio euro)	Uitvoer	Invoer	Saldo
1970	77	150	-74
1980	611	661	-50
1990	1.116	1.136	-20
2000	1.861	2.000	-139
2005	2.206	2.174	32
2010	2.803	2.488	315
2012	2.902	2.813	89
2013	3.171	3.135	36
2014	3.396	3.250	146
2015	2.965	2.939	26
2016	2.971	3.030	-59
2017	3.658	3.697	-39
2018	3.764	3.738	26
2019	3.833	3.613	220
2020	3.815	3.574	241
2021	4.191	3.937	254
2022	5.352	5.062	290
2023	5.487	4.948	539

Bron: NIS, CRB vanaf 1995, Eurostat (via VLAM) vanaf 2005

De handelsbalans blijft duidelijk positief voor consumptiemelk, gefermenteerde zuivelproducten, magere melkpoeder, condensmelk en consumptieroom. De meest negatieve handelsbalans noteren we voor melk in bulk en kaas. De negatieve handelsbalans voor melk en room in bulk is in feite een positief verhaal. Het gaat hier immers om invoer voor verdere verwerking in ons land. Dit maakt dat de creatie van toegevoegde waarde in ons land plaatsvindt, wat op zijn beurt onze economie ten goede komt.

België : uitvoer-invoer (1.000 ton)

Uitvoer	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
Consumptiemelk	313	347	630	764	810	6,0
Consumptieroom	30	57	70	81	78	-3,8
Gefermenteerde producten	296	213	258	289	270	-6,4
Boter en boterconcentraat	131	134	155	139	160	14,6
Magere melkpoeder	136	164	205	198	193	-2,6
Volle melkpoeder	112	79	79	37	60	63,5
Weipoeder	-	24	32	36	40	10,2
Condensmelk	-	82	129	146	165	12,5
Kaas	162	196	263	298	326	9,6
Melk in bulk	508	544	75	205	203	-1,4
Room in bulk	40	59	86	90	135	49,2
Invoer	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
Consumptiemelk	119	163	207	331	380	14,6
Consumptieroom	16	13	28	18	17	-1,1
Gefermenteerde producten	136	134	135	133	145	9,3
Boter en boterconcentraat	112	157	137	123	125	1,9
Magere melkpoeder	80	80	91	104	100	-4,0
Volle melkpoeder	52	43	34	69	57	-16,3
Weipoeder	-	78	70	66	50	-24,0
Condensmelk	-	75	79	102	97	-4,8
Kaas	272	278	363	436	445	2,0
Melk in bulk	552	1.060	659	1.021	771	-24,4
Room in bulk	105	49	112	171	168	-1,7
Handelsbalans	2010	2015	2020	2022	2023	% 23/22
Consumptiemelk	194	184	423	433	431	-0,6
Consumptieroom	15	44	42	64	61	-4,5
Gefermenteerde producten	160	79	122	156	125	-19,8
Boter en boterconcentraat	19	-23	18	17	35	107,1
Magere melkpoeder	56	84	114	94	93	-1,0
Volle melkpoeder	60	36	45	-32	3	108,2
Weipoeder	-	-54	-38	-30	-10	65,8
Condensmelk	-	7	50	45	68	51,8
Kaas	-110	-82	-99	-138	-119	14,3
Melk in bulk	-43	-516	-584	-816	-569	30,3
Room in bulk	-65	10	-26	-80	-33	59,0

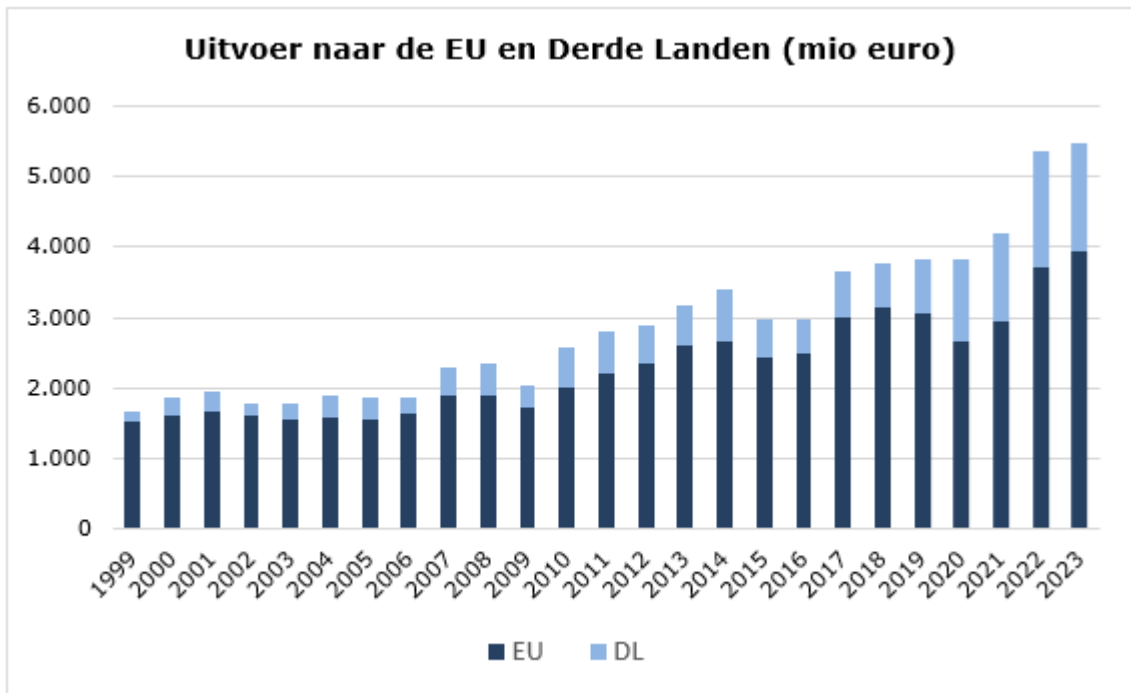
-: gegevens niet beschikbaar

Bron: AMI

2.3.16. Groter aandeel aan BE zuivel blijft binnen de EU

Sinds 2022 stellen we de samenstelling van de EU evolutief voor doorheen de jaren, dus indien er een land toe- of uittreedt, verandert de toewijzing van dat land tot de EU dan wel de groep van de derde landen navenant. Sinds 2005 evolueerde de samenstelling van de EU als volgt:

- 2007: toetreding van Bulgarije en Roemenië
- 2013: toetreding van Kroatië
- 2020: uittreding van het Verenigd Koninkrijk

De statistieken vanaf 2020 beschouwen het Verenigd Koninkrijk als derde land. Hierdoor groeit het aandeel derde landen in de uitvoer abrupt van 21% naar 30%. De toename verschilt van product tot product. Vooral voor melkdranken, gefermenteerde zuivelproducten, condensmelk, kaas en roomijs zorgt de Brexit voor een sterke toename van het aandeel derde landen in de uitvoer.

In 2023 bedraagt het belang van afzetmarkt in derde landen voor het eerst sinds de Brexit minder dan 30%, nl. 28%. Dit betekent dat de blootstelling aan geopolitieke spanningen, handelsconflicten, strengere sanitaire invoereisen,... op het wereldtoneel relatief gezien een beetje gedaald is. Of anders gesteld, gezien de vele strubbelingen op de wereldmarkt, hebben de Belgische exporteurs ervoor gekozen een iets groter aandeel aan zuivelproducten op de interne Europese markt af te zetten. Vooral voor gefermenteerde producten doet dit fenomeen zich voor, maar ook voor melkpoeder en kaas. Wel werd er nog meer wei en lactose, condensmelk en in beperkte mate ook boter en roomijs afgezet in derde landen.

Uitvoer: verdeling tussen de Europese Unie en de Derde Landen

(% van de waarde)	2005		2010		2015		2020		2022		2023	
	EU	DL	EU	DL	EU	DL	EU	DL	EU	DL	EU	DL
Melk en room	98%	2%	98%	2%	96%	4%	89%	11%	90%	10%	91%	9%
Melkpoeder	45%	55%	26%	74%	37%	63%	27%	73%	32%	68%	35%	65%
Gefermenteerde prod.	95%	5%	96%	4%	95%	5%	68%	32%	55%	45%	62%	38%
Boter	74%	26%	87%	13%	85%	15%	84%	16%	87%	13%	85%	15%
Kaas	98%	2%	98%	2%	94%	6%	82%	18%	75%	25%	77%	23%
Wei en lactose	71%	29%	73%	27%	70%	30%	68%	32%	85%	15%	75%	25%
Condensmelk	97%	3%	96%	4%	92%	8%	75%	25%	74%	26%	70%	30%
Melkdranken	100%	0%	97%	3%	97%	3%	70%	30%	61%	39%	62%	38%
Melk- en roomijs	98%	2%	98%	2%	94%	6%	84%	16%	82%	18%	81%	19%
Andere zuivelbereidingen	37%	63%	22%	78%	50%	50%	33%	67%	23%	77%	17%	83%
TOTAAL	84%	16%	79%	21%	82%	18%	70%	30%	70%	30%	72%	28%

EU = Europese Unie

DL = Derde Landen

Bron: Eurostat (via VLAM)

Uitvoer naar de EU en Derde Landen in waarde

(mio euro)	EU	DL	TOTAAL
1999	1.533,84	130,73	1.664,57
2000	1.620,96	240,08	1.861,04
2001	1.678,40	272,84	1.951,24
2002	1.622,10	161,70	1.783,80
2003	1.553,60	237,40	1.791,00
2004	1.570,30	336,80	1.907,10
2005	1.549,30	323,40	1.872,70
2006	1.633,51	230,94	1.864,45
2007	1.900,23	399,20	2.299,43
2008	1.879,48	458,17	2.337,65
2009	1.719,67	326,89	2.046,56
2010	2.006,39	558,97	2.565,36
2011	2.192,40	602,73	2.795,13
2012	2.339,91	561,83	2.901,74
2013	2.601,76	569,54	3.171,30
2014	2.654,47	741,49	3.395,96
2015	2.428,31	536,75	2.965,06
2016	2.496,64	474,62	2.971,26
2017	3.000,31	657,80	3.658,11
2018	3.138,41	625,97	3.764,38
2019	3.044,80	788,50	3.833,30
2020	2.662,28	1.152,32	3.814,60
2021	2.943,06	1.247,48	4.190,53
2022	3.722,08	1.630,05	5.352,13
2023	3.941,09	1.545,92	5.487,01

Bron: CRB, Eurostat (via VLAM) vanaf 2012

2.3.17. Azië blijft belangrijkste uitvoerregio buiten de EU

Ook in 2023 wordt 86% van de Belgische export afgezet in 20 landen, waarvan er zich 8 buiten de EU bevinden. In 2022 waren dat nog 10 derde landen. Onze directe buurlanden stijgen in belang als exportmarkt, met Nederland en Frankrijk nog steeds ruim op kop. Pas op positie 8 zien we een verre bestemming, nl. China, opduiken. Wat betreft de uitvoer binnen de EU, stijgt de uitvoer procentueel gezien het sterkst naar Griekenland, Tsjechië en Polen. Uitgedrukt in absolute waarde is de stijging het grootst naar Duitsland en Nederland.

Top-20 bestemmingen voor Belgische zuivelproducten (mio euro)

2015	2023	Bestemming	2005	2015	2020	2022	2023	% 23/22
1	1	Nederland	515	737	827	1.095	1.179	8
2	2	Frankrijk	437	596	648	1.040	986	-5
3	3	Duitsland	292	312	451	622	711	14
5	4	Verenigd Koninkrijk	240	236	258	493	476	-3
4	5	Italië	152	266	225	305	328	8
8	6	Spanje	47	74	108	175	181	3
7	7	Luxemburg	61	80	95	91	98	7
15	8	China	9	26	86	88	91	4
19	9	Polen	2	29	49	69	84	22
10	10	Saoedi-Arabië	11	30	30	53	72	35
9	11	Indonesië	7	37	67	111	67	-39
6	12	Algerije	74	42	138	105	66	-37
11	13	Griekenland	26	24	30	46	61	34
45	14	Irak	5	4	8	32	54	70
14	15	Filipijnen	3	14	38	76	50	-35
31	16	Tsjechië	2	12	22	38	50	31
13	17	Denemarken	18	24	31	37	41	10
17	18	Portugal	18	19	24	36	39	10
34	19	Ver. Arabische Emiraten	10	9	20	33	34	3
42	20	Roemenië	2	9	17	33	33	2
Som Top 20			1.930	2.583	3.174	4.577	4.704	2,8
Som van alle export			2.206	2.965	3.815	5.352	5.487	2,5

Bron: Eurostat (via VLAM)

Wanneer we de top 20 aan niet-EU bestemmingen voor Belgische zuivel bestuderen, valt de stijging van de uitvoer naar Irak (+22 mio euro) op. Procentueel gezien springen Peru, de USA, Egypte en Irak in het oog. Ook steeg de uitvoer naar Israël in 2023 met een noemenswaardige 62%, waardoor het net een positie veroverd in de top 20. In vergelijking met 2015 zien we het stijgende belang van Irak, Peru en Yemen (dit ondanks de recente daling van de uitvoer naar Yemen) onder de importeurs.

Ondanks de daling van de uitvoer naar enkele grote Aziatische afzetmarkten, springen de Aziatische landen in deze top-20 eruit. Zij vormen met 331 mio euro de grootste afzetmarkt voor Belgische zuivelproducten. Het belang van het Midden-Oosten stijgt opvallend van 162 mio euro naar 211 mio euro. Afrika vertoont een dalend belang naar 110 mio euro, na nog een stijging te hebben laten optekenen in 2022.

Top-20 bestemmingen voor Belgische zuivelproducten buiten de EU27 (mio euro)

2015	2023	Bestemming	2005	2015	2020	2022	2023	% 23/22
1	1	Verenigd Koninkrijk	240	236	258	493	476	-3
7	2	China	9	26	86	88	91	4
4	3	Saoedi-Arabië	11	30	30	53	72	35
3	4	Indonesië	7	37	67	111	67	-39
2	5	Algerije	74	42	138	105	66	-37
28	6	Irak	5	4	8	32	54	70
6	7	Filipijnen	3	14	38	76	50	-35
19	8	Ver. Arabische Emiraten	10	9	20	33	34	3
34	9	Yemen	2	2	5	45	33	-26
20	10	Ver. Staten van Amerika	2	8	12	15	32	109
38	11	Vietnam	13	4	7	19	30	61
21	12	Zuid-Korea	4	14	25	38	27	-30
5	13	Egypte	23	33	16	13	24	80
71	14	Peru	1	1	1	9	23	159
13	15	Maleisië	4	10	19	37	22	-40
8	16	Thailand	6	14	28	28	22	-20
9	17	Japan	3	7	18	24	21	-10
14	18	Marokko	8	9	8	28	19	-33
30	19	Zwitserland	3	5	11	29	19	-35
39	20	Israël	2	5	12	11	18	62
Som Top 20 DL			428	509	808	1.287	1.202	-6,6
Som van alle export			2.206	2.965	3.815	5.352	5.487	2,5

Bron: Eurostat (via VLAM)

2.3.18. De uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk daalt

Sinds 1 januari 2021 is de Brexit een feit. Ondanks het vrijhandelsakkoord met de EU blijft dit een grote impact hebben op het bedrijfsleven, met o.a. strenge douaneformaliteiten. De grootste obstakels voor de uitvoer, nl. een kostelijke grenscontrole en gezondheidscertificatie voor een beperkte range aan zuivelproducten, werden wel pas ingevoerd in april 2024. Bovendien trad het nieuwe vrijhandelsakkoord tussen Nieuw-Zeeland (NZ) en het Verenigd Koninkrijk (VK) in mei 2024 in werking, met erg voordelige invoerwaarden voor NZ zuivel. Het blijft dus moeilijk inschatten wat de uiteindelijke impact van de Brexit zal zijn op de zuivelhandel tussen België en het VK.

Voor het merendeel van de Belgische uitvoer van landbouw- en voedingsproducten zien we in 2021 een dalende uitvoer naar het VK. Voor zuivelproducten vanuit België echter, stellen we in 2021 een opmerkelijke stijging vast. Ook in 2022 stijgt de Belgische uitvoer van zuivelproducten verder.

In 2023 zien we, uitgedrukt in waarde, voor het eerst een daling (-3%) van de uitvoer van Belgische zuivelproducten naar het VK. Uitgedrukt in volume is de daling echter drie keer zo groot. Dit betekent dat er minder zuivelproducten worden uitgevoerd en dat de wel uitgevoerde producten een lagere waarde hebben dan het jaar voordien. De verklaring hiervoor kunnen we vinden bij de gedaalde uitvoer van gefermenteerde producten en kaas, die aan een goede prijs verkocht werden in het VK. Deze beider producten kenden een opvallende uitvoergroei de afgelopen jaren.

Met in 2023 42% van de uitvoerwaarde voor zuivel blijft kaas, ondanks de daling t.o.v. het jaar voordien (-11%), het belangrijkste exportproduct naar het VK. Het betreft hier voornamelijk smeltkaas (61% van de kaasuitvoer, -16% in uitvoerwaarde t.o.v. 2022) en mozzarella (39%, -2%). Op de tweede plaats volgen de gefermenteerde zuivelproducten (23%), met enige afstand gevolgd door condensmelk en de melkdranken. De grootste daling van de uitvoer stellen we vast bij boter en boterolie (-49%) en wei en lactose (-29%). De uitvoer steeg daarentegen het sterkst voor melk- en roomijs (+17%), maar dit weegt dus niet op tegen de daling in andere categorieën.

Uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk in waarde

(mio euro)	2014	2016	2018	2020	2022	2023	% 23/22
Melk en room	10,9	8,5	10,2	6,0	4,3	3,9	-10,7
Melkpoeder	21,6	8,0	14,9	17,2	2,2	2,5	9,9
Gefermenteerde producten	47,9	43,1	43,8	61,0	107,9	110,4	2,3
Boter en boterconcentraat	11,2	16,9	20,8	11,8	22,5	11,4	-49,4
Kaas	112,3	94,3	100,9	87,9	223,5	198,5	-11,2
Wei en lactose	0,2	0,5	0,4	0,3	1,4	1,0	-29,0
Condensmelk	21,3	23,5	32,3	34,6	57,0	58,5	2,6
Melkdranken	38,5	28,6	30,1	33,4	52,6	57,4	9,1
Melk- en roomijs	8,0	10,5	2,3	7,0	12,7	14,8	16,5
Andere zuivelbereidingen	3,8	2,3	2,2	1,9	9,0	18,2	101,2
TOTAAL	275,7	236,1	257,9	261,2	493,3	476,4	-3,4

Bron: Eurostat (via VLAM)

We zien in volume een daling in de uitvoer van melk- en roomijs (-4%), terwijl we hier in waarde net de sterkste stijging constateerden. Dit betekent dat de prijs voor deze producten in 2023 is toegenomen. De sterkste daling zien we bij boter (-47%), op enige afstand gevolgd door gefermenteerde producten, kaas en melk en room. De sterkste stijging wordt gerealiseerd voor melkpoeder (+15%), maar de uitvoer in 2022 lag voor deze zuivelcategorie met 500 ton wel opmerkelijk laag, waardoor deze stijging eigenlijk weinig te betekenen heeft.

Uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk in volume

(1.000 ton)	2014	2016	2018	2020	2022	2023	% 23/22
Melk en room	13,1	10,1	8,3	6,1	4,2	3,7	-11,9
Melkpoeder	7,0	3,2	6,2	6,0	0,5	0,6	14,8
Gefermenteerde producten	41,4	48,2	46,6	62,0	89,0	72,9	-18,1
Boter en boterconcentraat	2,9	4,8	3,7	2,7	3,3	1,8	-47,2
Kaas	26,4	29,8	28,7	25,1	46,0	38,2	-16,9
Wei en lactose	0,0	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	-6,1
Condensmelk	10,7	13,1	17,0	19,3	19,5	19,8	1,3
Melkdranken	49,1	39,6	50,5	54,7	69,0	68,7	-0,5
Melk- en roomijs	2,6	3,2	0,8	1,8	2,9	2,8	-3,5
Andere zuivelbereidingen	3,7	1,7	0,8	0,7	8,8	13,2	51,0
TOTAAL	157,0	153,8	162,8	178,6	243,2	221,7	-8,9

Bron: Eurostat (via VLAM)

Gelieve hierbij te noteren dat de EU-VK handelsstatistieken niet de uitvoer voor de in land X geproduceerde goederen betreffen. Goederen worden immers geregistreerd daar waar ze effectief naar het VK vertrekken. Belgische goederen die via Frankrijk naar het VK gaan, worden geklasseerd als Franse export. Omgekeerd geldt dat Nederlandse goederen die via België in het VK worden verdeeld, geregistreerd worden als Belgische export.

